

POZIȚIA CIVICĂ PE SUBIECTUL POLITICILOR DE REINTEGRARE

La sfârșit de an, cetățenii Republicii Moldova ar trebui să tragă niște concluzii. Am fost potopiți de laude și complimente din toate părțile, dar mai ales din partea autorităților guvernului central al Republicii Moldova, că avem progrese, că se văd rezultate, că urmează să ne alegem cu o rezolvare a conflictului transnistrean. Constatăm că ni se întinde o nouă capcană. De astă dată vorbim de o capcană pe care o întind de zor guvernării PD, deopotrivă cu așa-zisul lider al PSRM, fără cinci minute suspendat pe cauze, Igor Dodon.

Suntem convinși că orice progres în procesul de reglementare a conflictului transnistrean va fi durabil numai dacă se va întemeia pe soluții legitime și democratice; ceea ce nouă, ni se pare că ar trebuie să fie intrinsec legate de restabilirea graduală a spațiilor comune, inclusiv al celui constituțional al Republicii Moldova, și nu torpilarea acestuia prin acțiuni de conjunctură sau de termen scurt.

Progresele „mici” la care se referă OSCE în ultimele luni sunt ușor transformate în opusul lor. Constatăm o atmosferă de festivism exagerat și lipsa de realism în previzionarea efectelor fiecăruia dintre protocoale semnate sub garanțiile OSCE, în lipsa unor consultări credibile cu organizații relevante ale societății civile. Ca rezultat:

- (1) **Problemele școlilor cu predare în limba română nu au fost soluționate** - copiii și pedagogii sunt în nesiguranță, iar sediile nu le-au fost retrocedate. Există riscul ca tinerii care învață în instituțiile de învățământ să fie înrolați în așa-numita armată transnistreană, fiind citați de autoritățile transnistrene pentru a se pune la evidență la comandamentul militar din orașul Bender.
- (2) **Problema accesului proprietarilor de terenuri nu a fost soluționată**, titlurile de proprietate nu sunt recunoscute, iar arendarea lor este incompletă, oricând existând riscul să fie suspendată prin decizii arbitrare din partea regimului separatist.
- (3) **Circulația liberă a cetățenilor continua a fi pereclitată** – prelinsele posturi de grăniceri și vameși transnistreni continuă să creeze impedimente pentru cetățeni.
- (4) **Inițiativa de revizuire a limitelor Zonei de Securitate** de către regimul separatist și blocarea discuțiilor pe acest subiect cu susținerea reprezentanților Federației Ruse în Comisia Unificată de control va limita activitățile de monitorizare din partea observatorilor militari, în special ce ține de or. Tiraspol. În plus, observatorii militari sunt împiedicați să-și îndeplinească misiunea pentru care OSCE este explicit delegată să insepcteze stocurile de arme și muniții din regiunea transnistreană și Zona de Securitate.
- (5) **Deciziile pe domeniul telecomunicațiilor** încalcă flagrant legislația națională în privința concurenței libere de piață, împiedicând agenții economici din Republica Moldova să concureze liber pe tot teritoriul național, inclusiv în stănga Nistrului.
- (6) **Decizia Protocolară privind apostilarea diplomelor transnistrene** încalca legislația națională cu privire la educație, autorizând diplome ale unor instituții universitare care nu au trecut

înregistrarea conformă cu legislația Republicii Moldova. Guvernul Republicii Moldova a renunțat practic să apere interesele patrimoniale nesoluționate ale Universității din Tiraspol, evacuată forțat la Chișinău în urma 'epurării etnice' din 1992.

(7) [Lansarea unor discuții](#) (deocamdată incipiente) asupra recunoașterii unor drepturi mai largi privind suveranitatea bancară a regiunii, ar putea însemna legalizarea activității în acest domeniu pentru bancile din regiunea transnistreană, inclusiv activitatea de mining (producerea criptoalutiei).

Noi nu putem accepta soluții impuse pe sub masă și târguri pentru mize ipotetice. Ne opunem inițiativelor de a acredita legitimitatea „autorităților de facto”, oferindu-le „elemente de suveranitate” în numele unei statalități pe care Constituția Republicii Moldova și dreptul internațional n-o recunosc.

Republica Moldova se găsește în vecinătatea unei curbe de instabilitate accentuate care, în special după anexarea Crimeii și escaladarea războiului din Donbas, agresiunea forțelor FSB asupra ambarcațiunilor militare ale Ucrainei în Strâmtoarea Kerch, are nevoie de mult mai multe acțiuni de consolidare a rezilienței sale contra unor potențiale extinderi a unor acțiuni secesioniste pe teritoriul său, care îmbină propaganda și diversiunea. Suntem surprinși că la reuniunea [Consiliului Ministerial al OSCE de la Milano din decembrie 2018](#) acest subiect a fost total absent. Între timp, autoritățile separatiste de la Tiraspol, ghidați de stăpânii săi de la Kremlin, adoptă așa-zisa „strategie de dezvoltare a Transnistriei” unde este stipulat clar „dreptul la independență”. La rândul său, pretinsul ministru de externe (negociator șef de la Tiraspol) menționează că „rolul procesului de negocieri în formatul „5+2” este o recunoaștere internațională lărgită a Transnistriei”.

Condamnăm acțiunile unor politicieni de la Chisianu de a folosi „pasii mici” pentru a-și promova businessul privat sau pentru a-și face campanie electorală, după cum este cazul Președintelui Igor Dodon. Atragem atenția publică din Republica Moldova, partenerilor de dezvoltare asupra ultimilor declarații ale lui Igor Dodon de la Tighina în timpul întâlnirii cu liderul separatist de la Tiraspol prin care s-a dat de înțeles că „[pacificatorii ruși vor contribui la crearea unei atmosfere benefice pentru asigurarea dreptului necondiționat al tuturor cetățenilor Republicii Moldova la libera exprimare a voinței în cadrul alegerilor parlamentare din 24 februarie 2019](#)”. În acest sens întrebarea vine de la sine – care este rolul acestor pacificatori în asigurarea dreptului necondiționat al tuturor cetățenilor Republicii Moldova la libera exprimare a voinței în cadrul alegerilor parlamentare din 24 februarie 2019? Nu este oare această funcție o obligație a autorităților Republicii Moldova? Sau Igor Dodon îi consideră pe „pacificatori” drept autoritate națională? Asta nu este altceva decât recunoașterea oficială a poziției instituției prezidențiale că Republica Moldova se află sub protectoratul Federației Ruse.

Solicităm autorităților Republicii Moldova transparență maximă în procesul de luare a deciziilor în reglementarea problematicii transnistrene, cu implicarea societății civile interesate. Orice negocieri în formatul existent să fie în strictă conformitate cu prevederile constituționale ale Republicii Moldova și cu interesul ei național – reintegrarea țării!

Semnatori:

Alecu Reniță, Președintele Mișcării Ecologice din Moldova
Cornelia Cozonac, directoarea Centrului de Investigatii Jurnalistice
Igor Munteanu, conferențiar universitar
Ion Tăbârța, expert, IDIS
Nadejda Hriptievski, Directoare de Program, CRJM
Oazu Nantoi, Director de Programe, IPP
Rosian Vasilo, expert, IDIS
Sorina Macrinici, Directoare de Program, CRJM
Victor Chirilă, Președinte APE